

Таранець Данііл Олександрович
курсант навчальної групи КП 642
3-го курсу факультету підготовки
фахівців для підрозділів
кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Савенко Вікторія Петрівна,
старший викладач кафедри
кримінального права та
кримінології Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день проблема відповідальності неповнолітніх є актуальною. Це пов'язано з тим що в Україні низький соціальний рівень життя і все більше і більше неповнолітніх виходить з під контролю батьків. Неповнолітні прагнуть спробувати щось нове відчутти на собі нові враження чи викликати хвилю адреналіну, після чого вони як правило і вчиняють кримінальні правопорушення не думаючи про наслідки.

Проблеми кримінальної відповідальності та індивідуалізації покарання неповнолітніх є завжди цікавим питанням в кримінальному праві. Відомо, що пенітенціарні установи та практика державного примусу не можуть бути визнані оптимальними засобами виховання неповнолітніх. Поряд з цим якнайменш 5000 неповнолітніх осіб щороку в Україні засуджується за різні злочини.

Хто ж такі неповнолітні? Та які особливості їх відповідальності?

Неповнолітня особа– це особа у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років[1].

Питання притягнення до кримінальної відповідальності неповнолітніх, звільнення їх від відповідальності та покарання протягом останніх років досліджували й вивчали такі вчені, як: Н. Л. Березовська, Ю. В. Баулін, В. М. Бородін, В. М. Бурдін, І. П. Васильківська, В. О. Глушкова, Т. О. Гончар, Л. С. Дубчак, Я. М. Квітка, С. Г. Киренко, А. О. Клевцов, Н. Я. Ковтун, Н. М. Крестовська, Н. А. Орловська, О. О.Северин, Т. М. Приходько, В. Я. Тацій та ін.. [2].

Слід зазначити, що стаття 98 КК України регулює питання відповідальності неповнолітніх. До неповнолітніх визнаних винними у вчиненні злочину судом можуть бути застосовані такі основні види

покарань штраф громадські роботи виправні роботи арештпозбавлення волі на певний строк. До неповнолітніх можуть бути застосовані додаткові покарання у виді штрафу та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю[3].

Існує так званий виняток стосовно ч. 1 ст. 97 КК України: «Неповнолітнього, який уперше вчинив злочин невеликої тяжкості або необережний злочин середньої тяжкості, може бути звільнено від кримінальної відповідальності, якщо його виправлення можливе без застосування покарання». У цих випадках суд застосовує до неповнолітнього примусові заходи виховного характеру, передбачені ч. 2 ст. 105 КК. Пленум Верховного Суду України у Постанові від 15 травня 2006 року № 2 «Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру»[4].

Відповідно до ч. 1 ст. 2 КК України єдиною та достатньою підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України. У доктрині кримінального права загально визнаним є поділ складу злочину на чотири елементи: об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт, суб'єктивну сторону. Відсутність одного із цих елементів або однієї з обов'язкових ознак цих елементів виключає можливість притягнення особи до кримінальної відповідальності[5].

На наш погляд, позиція законодавця, який установив спеціальний (знижений) вік, з якого настає кримінальна відповідальність з 14 років, є досить обґрунтованою, оскільки неповнолітні віком 11–13 років не здатні прогнозувати суспільний характер своїх учинків саме за рівнем свого психофізичного розвитку[6].

Таким чином, слід погодитись, що кримінальне законодавство, яке регламентує особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх, потребує подальшого вдосконалення та доопрацювання. Установлюючи ці особливості, законодавець передбачив, що норми кримінального закону повинні сприяти врахуванню вікових, соціально-психологічних, психофізичних та інших особливостей розвитку неповнолітніх, які вчинили злочин[7].

Підводячи підсумок вище сказаного слід звернути увагу на те, що не повнолітнім є особа віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Труднощі в подоланні злочинності серед неповнолітніх зумовлена віковими соціально-психологічними рисами. Передусім під час удосконалення норм кримінального права має бути враховано такі характеристики: незрілість мислення; недостатність соціального досвіду; нестабільність психіки; підвищена емоційність; підвищена навіюваність і самонавіюваність; схильність до фантазій.

Бібліографічні посилання:

1. Законодавство України – неповнолітня особа. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/TM044318.html.

2. Павловська А.А. Кримінальна відповідальність неповнолітніх: вікові особливості. URL: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu.gov.ua/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvknuvs_2013_2_24.pdf
3. Вишнеvsька. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. URL: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu.gov.ua/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vnadpcurn_2017_1_17.pdf
4. Туляков В.О. Призначення покарання неповнолітнім: концептуальні основи. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6379/%D0%94%D0%BC%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%88%D0%B8%D0%BD%20%D0%A2.%D0%86..pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Шапортова Н.І. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. URL: http://www.pap.in.ua/6_2015/89.pdf
6. Скок. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх за вчинення злочинів невеликої тяжкості. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/04/18.pdf>
7. Ортинська Н.В. Кримінальна відповідальність неповнолітніх оновлення методологічних підходів. URL: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu.gov.ua/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2015_5_30.pdf
-

Титаренко Олексій Олексійович
докторант
Харківського національного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОГРАМУВАННЯ ПРОТИДІЇ МОЛОДІЖНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В КАНАДІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ (НА ПРИКЛАДІ М. ТОРОНТО)

Сьогодні серед багатьох країн світу за рівнем злочинності Канада залишається найбільш безпечною країною. Такий стан речей є результатом виваженої політики уряду Канади щодо організації протидії злочинності, яка вже тривалий час здійснюється спільно правоохоронними суб'єктами і громадськістю починаючи з 1993 року, в межах Національної стратегії попередження злочинності (National Crime Prevention Strategy – **NCPS**). Також одним з пріоритетних векторів такої роботи у напрямку створення безпечних умов розвитку для канадців та зниження рівня злочинності є спрямування зусиль на ранню профілактику та роботу з групами ризику, і в першу чергу, в молодіжному середовищі, на всіх рівнях (Ф/Р/Т – федеральний рівень / провінція / локальний (громада / община)). Саме групи ризику молодіжного середовища є криміногенним ресурсом (резервом) для злочинності в майбутньому.